

« Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος »

ΕΤΟΣ Γ'.

ΣΜΥΡΝΗ, τῆ 30 Ἀπριλίου 1860.

Ἄριθ. 2.

II ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Β'.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Οἱ Τούρκοι ἐνόησαν κάλλιστα. Ἐπειτα δὲ νέα αἰτία ψυχρότητος ἐπεσφωρέθησαν μεταξύ τῶν δύο λαῶν ἡ Κριμαία παραδόθη εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Γεωργίας Ἡράκλειος ὁ Β', ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ὑποτελεῖ τοῦ στέμματος τῆς Ῥωσσίας ἐν ἔτει 1783. Ἄπαντα τὰ γεγονότα ταῦτα συνέτειναν εἰς τὸ νὰ διασπάσῃ τὴν εἰρήνην, καὶ δεύτερος κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1787 μέχρι τοῦ 1791. Ἰωσήφ ὁ Β' ἀνεμίχθη εἰς αὐτὸν ὡς σύμμαχος τῆς αυτοκρατορίας, τῆς ὁποίας διὰ τὸ περι διαδοχῆς τῆς Βαυαρίας ζήτημα, ἦτις καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Τέσχεν ἐφαίνετο ἐπαναγαγοῦσα νέας περιπλοκάς, ἐπέθμει νὰ ἔχη τὴν φιλίαν.

Ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν νὰ ἀναφέρωμεν, τοῦλάχιστον ἐν παρόδῳ τὴν ἀξιόλογον διαγωγὴν ἣν ἔδειξεν ἡ Ῥωσσία ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ τοῦ Τέσχεν (τὴν 22 Μαΐου 1779) ἣτις ἐμπόδιε τὴν ἐκροχὴν τοῦ περι διαδοχῆς πολέμου τῆς Βαυαρίας. Ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Γαλλίας προσεκλήθη νὰ ἐνεργήσῃ ὡς μεσίτρια, καὶ, ὅπως τὸ ἀνακτοβούλιον τῆς Βερσαλλίας, οὕτω καὶ τὸ ἀνακτοβούλιον τῆς Πετρούπολεως ἐγγράφη περι τῆς ἐκτελέσεως τῶν διομολογιῶν τοῦ γερμανικοῦ συντάγματος καὶ τῆς συνθήκης τῆς Οὐδεσφαλίας.

Ἐπιστρέφωμεν ἤδη εἰς τὸν δεύτερον κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον, καθ' ὃν Αἰκατερίνα ἡ Β' εἶχε

σύμμαχον τὸν αυτοκράτορα Ἰωσήφ τὸν Β', υἱὸν τῆς Μαρίας Θηρεσίας καὶ ἀρχαίον αὐτῆς ἀντίπαλον. Οἱ Τούρκοι ἐβοηθοῦντο ὑπὸ πῆς Ἀγγλίας, ἣτις κατέπεισε τὴν Σουηδίαν νὰ ἀποστείλῃ στρατὸν κατὰ τῆς Πετρούπολεως. Ἄλλ' ἡ Αἰκατερίνα ἐπιτυχούσα νίκης τινῆς κατὰ ζην καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀπηλλάγη μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τούτου διὰ τῆς συνθήκης τῆς Βερσαλλίας (1790). Ὁ Ῥουμαντζὸφ περιβεβλημένος τότε τὸ ἐπώνυμον «Ζαδουναίτικος» πρὸς τιμὴν τῆς διαβάσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ Δουναβίου, καὶ ὁ Ποτερκίνος ὢν εἰς τὸν κολοσῶνα τῶν τιμῶν καὶ τῆς δυνάμεως, ὀλίγον κατ' ἀρχὰς ἠδουκίμησαν μετὰ δεκάμηνον ὕμωις πολιουρκίαν τὸ φρούριον τοῦ Ὄτσικὸφ ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου (τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1788) ὑπὸ τοῦ τελευταίου μετὰ δύο ἔτη ἐκυριεύσε τὸ Ἰσμαήλ τὸ παρὰ τὸν Δούναβιν, καὶ συνάμα ἤρωις τις ἕως τότε ὑπολογαγὸς τοῦ Ποτερκίνου, ἀλλ' ἐπιτηδεύτατος αὐτοῦ στρατηγὸς, ὁ Σουβαρόφ, νικητὴς ἐν Φοτσάνῃ καὶ ἐπὶ τοῦ Ῥουμνίου ἠνάγκασε τὴν τύχην νὰ εὐνοήσῃ τὴν Ῥωσικὴν σημαίαν. Τέλος δὲ ἡ μάχη τῆς Ματσίνης, καθ' ἣν ἐνίκησεν ὁ πρίγκηψ Ῥεππίνος ἐπήγαγε τὴν κλεισὴν τῆς εἰρήνης τοῦ Ἰασιίου (9 Ἰανουαρίου 1792). Ἡ συνθήκη τοῦ Καϊναρτζὴ ἐπεκυρώθη, καὶ ἡ Πύλη παρεχώρησεν ἔτι μετὰ τοῦ Ὄτσικὸφ πᾶσαν τὴν ἐπαρχίαν τὴν μετὰ τοῦ Βούγ καὶ τοῦ Δνιέστερ, ἣν μετὰ ταῦτα ὠνόμασαν Νέαν Ῥωσσίαν, καὶ ἔνθα κατεστάθη ὁ ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ὀδεσσοῦ ἣτις εἶναι προωρισμένη νὰ λάβῃ μεγάλην εὐπορίαν. Οἱ Τούρκοι ἀνεγνώρισαν συνάμα τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥώσων ἐν Κριμαίᾳ, κυριαρχίαν καθιερωθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τῶν

Ὁ θάνατος οὗτος συνέβη τὴν 17 Νομβρίου 1796 τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πανταχοῦ νικηφόρος ἡ Λικατερίνα ἐσυλλογίζετο νὰ συνάψῃ συμμαχίαν κατὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, τὴν ὁποίαν εἶγεν ἤδη προσπαθῆσαι νὰ πολεμήσῃ προσφέρουσα βοήθειαν εἰς Γουσταῦν Γ' βασιλέα τῆς Σουηδίας, καὶ μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τῆς ὁποίας πρώην εἶχεν ἐνδόξως ὑποστηρίξει τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου τῶν οὐδετέρων ἐπὶ τῆς θαλάσσης, κηρύττουσα τὴν ἐνοπλίον οὐδετερότητα αὐτῆς (1780).

Τόσκι ἀσχυρίαι εἰς τὰ ἐκτός, τόσκι προσπάθειαι ἵνα ἐκπλήξῃ τὴν Εὐρώπην, εἶχον ἀποστρέψει τὴν προσοχὴν τῆς ἀπὸ τῶν μεταβιβασίσεων τὰς ὁποίας ἀπῆται εἰσὶ ἐσωτερικῶς τὸ κράτος τῆς, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὸ μέγα ἔργον τῆς μεγάλης ταύτης ἀνάσεως ἀρτίθῃ ὑπ' αὐτῆς ἐν σκιαγραφίᾳ.

Ἡ δραστηριότης αὐτῆς, καὶ τοι ἄπειρος, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀρκέσῃ εἰς πάντα· ἀλλὰ τὰ μεγάλα ἔργα αὐτῆς κατάρθωσε, ἡ ὀρθοίτη ἢ ἐδωκε πανταχοῦ, ἀρκουσίαι εἰς τὴν δόξαν τῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀμικρῶσαι τὰ παραπτώματα τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῆς. Ἡ μνήμη αὐτῆς τιμᾶται παρὰ τῶν ἐθνῶν ὡς ἡ τοῦ Μεγάλου Πέτρου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐζήσαν ὁ περίκλυτος αὐτός νομοφύλαξ καὶ κριτὴς Θεσσαλονίκης, ὁ οὐ μόνον περὶ τὸ Ἑλληνο-Ρωμαϊκὸν δίκαιον ἀσχυρίαις, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ κανονικόν, ἐγένετο μεγάλη φιλονεικία. Ὁ μὲν Σουαρέζ (Notit. Basil. §. 5.) λέγει ὅτι τὸ πρόχειρον αὐτοῦ ἐγράφη τῷ 1443 μ. Χ. ὁ δὲ Ἰάκωβος Γοδοφρείδος ἐν τῷ περὶ δικαίου ἐγγειρηθῆναι τοῦ θεωρεῖ αὐτὸ δύο ἔτη μεταγενέστερον, καὶ ὁ Φρέγερ, ἐν τῇ χρονολογίᾳ τῇ προτεταγμένῃ εἰς τὸ Ἑλληνο-Ρωμαϊκὸν Δίκαιον τοῦ Λεονκλαβίου, ἀσπάζεται τὴν γνώμην τοῦ Σουαρέζ. Ὁ δὲ Σέλδεν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Uxor Hebraica (γ'. 29) προεδέξατο τὴν κοινὴν δόξαν, καθ' ἣν ὁ Ἀρμενόπουλος ὑπῆρξε κατὰ τὰ μέσα τοῦ δωδεκάτου αἰώνου· φαίνεται ὅμως ὅτι πρῶτος ἀντέκρουσε τὴν γνώμην ταύτην ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ De Synedriis (ἀ. 40). Ἡ κοινὴ δ' ἐπικρατοῦσα αὐτῇ δόξῃ ἐθεμελιώθη εἰς τοῦτο ὅτι, ὁ Ἀρμενόπουλος οὐδαμῶς ἐν αὐθεντικῶν τινι χωρίῳ ἀναφέρει τὰς Νεκρὰς αὐτοκράτορος μεταγενέστερου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143—1180 μ. Χ.) καὶ ὅτι ἐν τῇ περὶ αἰρέσεων πραγματείᾳ του (Leunclavius I. G. R. τόμ. ἀ. σελ. 352) ἀρχόμενος τῆς περὶ τῶν Βογομίλων (1) διη-

γήσεως, θεωρεῖ αὐτούς ὡς αἵρεσιν, ἵτι· αὐτὸ πρὸ πολλοῦ συνέστη τῆς κατ' αὐτὸν γειασ. Νῦν δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ αἵρεσις αὕτη ἀνευρέθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ὁ λόγος, ὁ πείσας τὸν Σέλδεν νὰ θεωρήσῃ τὸν Ἀρμενόπουλον πολὺ μεταγενέστερον, ἦτο συγγραφή τῆς τοῦ Φιλοθέου (πατριάρχου ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1362 μ. Χ.), ἣτις φαίνεται ἀπευθυνομένη ὑπὸ τὸν τύπον ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Ἀρμενόπουλον, ὡς σύγγρονον. Ἡ ἐπιστολὴ ὑπάρχει εἰς διάφορα χειρόγραφα, καὶ εἶναι τετυπωμένη ἐν τῷ Ἑλληνο-Ρωμαϊκῷ Δίκαιῳ τοῦ Λεονκλαβίου, τόμ. ἀ. σελ. 288. Τινὲς τῶν ἀρίστων κριτικῶν, καὶ τοι γνώσκοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Φιλοθέου, ἐνέμενον ἔτι εἰς τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἀρμενόπουλος ὑπῆρξε κατὰ τὸν δωδεκάτον αἰῶνα. (Cave, Script. Eccles. Hist. Liter. τόμ. β. σελ. 226. — Bayle, Réponse aux Questions d'un Provincial τερ. 53, Oeuvres τόμ. γ'. σελ. 509.) Οὗτο: ἐθεώρησαν ἴσως τὴν οὕτω δὴ καλουμένην ἐπιστολὴν τοῦ Φιλοθέου ὡς φιλολογικὸν πλάσμα, ἡ ὑπέθεσαν ὅτι ὁ πατριάρχης ἀπετείνετο εἰς συγγραφέα, ὅστις ἐξ ἡ δύο ἐκατονταετηρίδας πρὸ αὐτοῦ. Εἰς τὸ πρόχειρον τοῦ Ἀρμενόπουλου ἐγένοντο οὐκ ὀλίγα παρεμβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις· ἄλλως ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν αὐτὸ ὑπὲρ τῆς ἐτέρας δόξης, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἦτο μεταγενέστερος. Ὅπως δ' ἔχει τοῦτο ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Reiz, ἐν τῷ ἐγδόῳ τόμῳ τοῦ Thesaurus juris Civilis τοῦ Meerman, περιέχει διάταξιν τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου ἐν ἔτει 1305 μ. Χ. Prompt. βιβλ. ε. [§. 95] μετὰ τὴν σημείωσιν τοῦ Γ. Ρεϊζ. — Meerm. Thes. τόμ. 8 σελ. 304 σ. 176.) Ἐν βιβλίῳ δὲ δ'. τίτλ. β. τ'. 21—23 τῆς ἐξαβιβίου τοῦ Ἀρμενόπουλου μνημονεύονται τὰ ὀνόματα Μιχαήλ, πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1167, καὶ Ἀρσένιου, πατριάρχου τῷ 1235· ἀλλὰ τὰ χωρία, ἐν οἷς ἀπαντῶνται τὰ ὀνόματα ταῦτα, δὲν εὐρίσκονται εἰς τὰ ἀρχαιότερα χειρόγραφα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀρμενόπουλου, ὁ Λαμπέκιος, ὅστις ἀρχικῶς ἐθεώρει τὸν Ἀρμενόπουλον ὡς ὑπάρξαντα κατὰ τὸν δωδεκάτον αἰῶνα, εὖρε σημείωσιν ἐν χειρογράφῳ τινὶ ἐν Βιέννῃ, ἣτις ἐπέσειεν αὐτὸν νὰ μεταβάλῃ τὴν γνώμην. Τὴν χειρόγραφον ταύτην σημείωσιν ἐκτίθησιν ὁ Λαμπέκιος (βιβλ. σ'. ἀ. 40). ὡς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Φιλοθέου, ἀλλ' ἐπὶ τίνι βάσει, δὲν φαίνεται, ἐπειδὴ οὐδὲν ὄνομα προσήρτηται εἰς αὐτὴν ἐν τῷ Βιενναίῳ χειρογράφῳ. Ἀναφέρει ὅτι ἡ ἐπιτομὴ τῶν κανόνων τοῦ Ἀρμενόπουλου, τοῦ νομοφύλακος καὶ κριτοῦ Θεσσαλονίκης, συνετάχθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἀννης Παλαιολογίνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ἰωάννου Παλαιολόγου τὸ ἔτος 6853 Α. Κ. Κ. τὴν 13 ἰνδικτιῶνα, ἣτοι τὸ 1345 μ. Χ. Ἡ μαρτυρία αὕτη ἱκανοποίησε τοὺς πλείστους τῶν νεωτέρων κριτικῶν, καὶ τὸν Φαβρίκιον (Bibl. Gr. vol. xii 429.) Ἐπι-

ρίζον δὲ μόνον τὴν κυριακὴν προσοχὴν, καὶ εἶχον ἀρχηγὸν ἱατρὸν τινὰ Βασιλείου, ὅστις ἐκάθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ διαταγὴν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

νήκιον, Ρίττερ, Ζέπερνικ (ad Beek. de Novellis Leonis σελ. 22. σσμ. κ.) Πῶλ (ad Suares. Notit. Basil.) Ἐμπάχ (de Basil. Orig. σελ. 113.—132—7). Ζαχαρίαν (Hist. jur. Gr. Rom. Delin. §. 49). Τὸν δὲ Βέχτλερ ἐλέγχει ὁ ἐκδότης αὐτοῦ Τρότς (Praef. ad Waechleri Opusc. σελ. 75) ὡς ἐμμένοντα ἔτι, ὡς ὁ Cave καὶ ὁ Bayle, εἰς τὴν ἀρχαίαν γνώμην.

Ἡ γενικὴ παραδοχὴ τῆς νεωτέρας γνώμης, καθ' ἣν ὁ Ἀρμενόπουλος ὑπῆρξε κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης τετάρτης ἐκατονταετηρίδας, ὑποστηρίζεται καὶ ὑπό τινος τοιαύτης βιογραφίας αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυρίας, ἣτις ἐξήπατσε μὲν πολλοὺς τῶν νεωτέρων συγγραφέων, ἀλλ' ἤδη ἐγνώσθη ὡς ὄλιως ἀναξιόπιστος. Ὁ Νικ. Κομνηνός, εἰς τὰς Praenotiones Mystagogicae, δημοσιευθείσας τῷ 1696, ἐκτίθησιν τὸν βίον τοῦ Ἀρμενόπουλου, ἀρυσθεὶς αὐτὸν, ὡς ὁμολογεῖ (σελ. 143). ἐκ τῶν παραλειπομένων τοῦ Γ. Κορησίου καὶ Μαξιμου Πλανούδη ἐπὶ τοῦ νομοκάνονος τοῦ Φωτίου. (Φαβρίκ. E.L.L. Bibl. τόμ. ια'. σελ. 260).

Ἡ ἀμφίβολος διήγησις τοῦ Νικολ. Κομνηνοῦ, ἡ πηγὴ τῶν νεωτέρων βιογραφιῶν, ἔχει ὡς ἐξῆς. Ὁ Ἀρμενόπουλος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1320 περίπου μ. Χ. ἣτοι ἐξῆκοντα σχεδὸν ἔτη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀπελευθέρωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ἦν ὑπάλληλος τῆς αὐλῆς, ἡ δὲ μήτηρ ἐξαδέλφη τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Τῶν σπουδῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἤρξατο ὑπὸ τὸν μοναχὸν Φιλάστριν' ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς ἤδη νὰ τὸν μύσῃ καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν Φιλολογίαν, ἣκα ἐκκαιδεκαετῆ γενόμενον. Πρὸς τοῦτο ἡ ἐκπαίδευσίς τοῦ νέου Ἀρμενόπουλου ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν μοναχὸν Ἀσπάσιον, ὅστις προσεκλήθη ἐπὶ τούτῳ ἐξ Ἰταλίας ὅπως ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦτο. Καὶ τοι δὲ ὑπὸ τὸν διδάσκαλον τοῦτον διαιτελῶν ὁ Ἀρμενόπουλος, διήκουσε καὶ τῶν μαθημάτων τοῦ Λέοντος, τοῦ κατόπιν ἀρχιεπισκόπου Μιτυληνῆς, ὅστις, κατὰ τὸν Νικ. Κομνηνόν, εἶναι αὐτὸς ὁ Λέων Μαγεντίνος, ὁ τοῦ Ἀριστοτέλους σχολιαστής. Εἰκοσαετῆς δὲ ἀφοσιώθη ὄλιως εἰς τὰ νομικά, ὑπὸ τὸν νομικὸν Σίμωνα Ἀτταλαιάτην, καὶ διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ταχέως ἐγένετο ἄξιος καὶ εὐχε τοῦ τίτλου antecessor, εἰς ἡλικίαν μόλις εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, ἐνῶ ὁ τίτλος οὗτος συνήθως ἀπενέμετο ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων εἰς μόνους τοὺς γεγενηκότας ἐν τῇ εὐδοκίμῳ σπουδῇ καὶ ἀσκήσει τῶν νόμων. Τριακονταετῆς ἦδη διωρίσθη δικαστὴς τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου (judex Dromi) εὐθὺς δ' ὕστερον προσεκληθῆναι νὰ γείνη μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ· καὶ τοι δὲ ὁ νεώτερος τῶν βασιλικῶν συμβούλων, ἐλαθεν ἐν τούτοις τὴν πρώτην τῆς τιμῆς θέσιν.

Τὰ ὑψηλὰ δὲ καθήκοντα τοῦ ἀξιωματοῦ τούτου μετὰ τρυφῆς φρονήσεως ἐξετέλεσεν, ὥστε, μετὰ τῶν ἐκθρονισμῶν τοῦ αὐτοκράτορος Καντακουζην-

νοῦ, τῷ 1355, οὐδόλως ἤλλαξεν ἡ τύχη αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἐπόμενον αὐτοκράτορα, Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διεδέχθη αὐτὸν, λαβὼν τὴν θέσιν τοῦ ὡς καὶ τὸν τίτλον Σεβαστάς. Εὐθὺς μετέπειτα ἀνομάσθη ἑπαρχὸς Θεσσαλονίκης καὶ νομοφύλαξ, πλήρης δὲ τιμῶν καὶ πλοῦτος ἐδόθη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν νόμων, μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ γνώσεως, αἵτινες πανταχοῦ καταφαίνονται ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ. Ὁ Κομνηνός πρὸς ἀνασκευὴν τῶν τοῦ Μαξιμου Μαργουίνου, ἀναφέροντος τοὺς λόγους (orationes) τοῦ Ἀρμενόπουλου, λέγει ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἑξαβιβίου καὶ τῆς ἐπιτομῆς τῶν κανόνων δὲν ἀφῆκε λόγους. Ἐν ἀρχῇ μάλιστα τοῦ ἐπὶ τῶν Πανδεκτῶν ὑπομνήματός του αὐτοῦ ἐκυτὸν ὁμολογεῖ ὡς μὴ εὐγλωττον, καὶ ὡς βραδύγλωσσον, καὶ ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο, καταλιπὼν τὴν τῶν πελατῶν ὑπεράσπισιν, ἐδόθη εἰς τὰ δικαστικά. Ἐκτός τοῦ ἐπὶ τῶν Πανδεκτῶν ὑπομνήματος τούτου ὁ Κομνηνός ἀποδίδωσιν αὐτῷ ὑπομνήματα καὶ ἐπὶ τοῦ κώδικος καὶ τῶν Νεκρῶν, ἔτι δὲ καὶ σχολία ἐπὶ τῶν Νεκρῶν τοῦ Λέοντος, λέγων ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ συγγραφεὺς τοῦ Τόμου κατὰ Γρηγορίου Παλαμά, ὅτι ἠκολούθει πολὺ τὸν Τιπούκεντον, καὶ ὅτι ἦν μᾶλλον πεπαιδευμένος τοῦ Βαλαάμου κτλ.

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἀνωτέρω διήγησις εἶναι καθαρὸν ἐπιπόημα. Ὁ τίτλος antecessor δὲν ἀπαντᾷται ἐν αὐθεντικῇ τινι ἱστορίᾳ ὑπὸ τοὺς μεταγενεστέρους αὐτοκράτορας· τὰ τοῦ Σίμωνος Ἀτταλαιάτου, τοῦ ἀπογόνου Μιχαήλ Ἀτταλαιάτου εἰσὶν ὡς μῦθος, οὐδεμία δὲ μαρτυρία ὑπάρχει ὅτι αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἦσαν γνωσταὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὸν ἀρχικὸν αὐτῶν τύπον, εἰς ἣν ἐποχὴν ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀρμενόπουλος ἐσχολίασεν αὐτάς. Heimbach, Anecdota ἀ. 222). Ὅπωσδήποτε δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ σχολιασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ νομικοῦ.

Ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς τὴν ἀπόκρυφον βιογραφίαν. Περὶ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ὁ Ἀρμενόπουλος ἐστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς δυσκολίας τοῦ κανονικοῦ δικαίου, εἶδους σπουδῆς, εἰς ὅς ἱ Ἕλληνας τοῦ μέσου αἰῶνος ἀφιερῶντο μᾶλλον ἢ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς λοιπῆς φιλολογίας. Εἰς τοῦτο δὲ ἀπέκτιθεν ὑπερτάτην ὑπόληψιν, στηριζόμενος ὡς πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον οὐχὶ ὀλιγώτερον ἢ πρότερον ὡς πρὸς τὸ ἀστυκόν. Ἀπέθανε δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1380, ἡ κατ' ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς τὴν ἀ. Μαρτίου 1383. — Ἄλλοτε θέλομεν διαλάβει περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Μ. Ε. Ψ.

(Ἐκ τῆς Ἑφημερίδος τῶν Φιλομαθῶν.)

(1) Ἀπρετικοὶ τῆς Βουλγαρίας, μὴ δεγόμενοι τὴν ἁγίαν Τριάδα καὶ τὰ ἱερά μυστήρια, καὶ ἴδιως τὴν ἱερωσύνην ἀνεγνώ-

Η ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΙΛΟΥ.

Χωρικός τις εισελθὼν μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς ἐργαστήριον ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν πῖλόν του, καὶ παρεκάλεισεν τὸν ἔμπορον νὰ δεχθῆ αὐτὸν ὡς ἐνέχειρον δι' ἑξ̄ δραχμᾶς. Μὲ νομίζεις ἀνόητον τῷ ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος; ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι δὲν ἠθέλα σὲ δανείσει οὐδὲ δύο λεπτά· καὶ ἐγὼ ὑπέλαβεν ὁ χωρικός δὲν ἠθελον σοὶ τὸν πωλήσει οὐδὲ δι' εἴκοσι τάλληρα, μολονότι ἔχω μεγίστην ἀνάγκην τοῦ ἀργυρίου, τὸ ὅποιον σὲ ζητῶ· πρὸ ἡμερῶν ἐπώλησα ἐνταῦθα σίτον, καὶ σήμερον ἔπρεπε νὰ λάβω χρήματα, δι' ὧν ἐμελέτων νὰ πληρώσω τὸν δασμὸν μου, ἵνα μὴ κατάρχωμαι τὰ πράγματά μου, πλὴν ὁ ταλαίπωρος οὐρεϊότης μου πρὸ ἡμερῶν ἀπώλεσε τὸν υἱὸν του, ἡ σύζυγός του ἀσθενεῖ, καὶ δὲν δύναται διὰ τοῦτο νὰ μοὶ ἀποτίσῃ τὸ ὀφειλόμενόν μοι χρέος του εἰμὴ μετὰ μίαν ἑβδομάδα. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἠγόρασα παρ' ὑμῶν πράγματα, καὶ μὲ γνωρίζεται ἐπομένως ὡς ἀνθρώπον τίμιον, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἠθέλετε δυσκολευθῆ παντάπασιν νὰ μὲ δανείσητε ἑξ̄ δραχμᾶς. Ἐἶναι πρᾶγμα δι' ὑμᾶς τῷ ὄντι μηδαμινόν, ἐνῶ ἀπειναντίας ἐμὲ θὰ ὠφελήσῃ πολὺ. Καὶ πρὸς ἀσφάλειάν σας, ἰδοὺ ὁ πῖλός μου, τὸν ὅποιον δύνασθε νὰ θεωρήτε ὡς ἐγγύγιον ὄχι ἐπισημῶς. Ὁ ἔμπορος ἀνατείνας τοὺς ὤμους τοῦ ἐμυκτήρισε τὸν δυστυχῆ χωρικὸν καὶ τῷ ἔστρεψεν ἀνηλεῶς τὰ νῶτα.

Ἐντυχῶς ἐν τῷ ἐργαστήριῳ ἐκεῖνῳ εὐρέθη κατὰ τύχην φιλόσοφος τις ἀνὴρ ὅστις ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς τὴν ὁμιλίαν τοῦ χωρικοῦ, καὶ συνεινήθη ἐνδομύχως ἐκ τῆς τιμιότητος τοῦ ἀνδρὸς, τὴν ὁποίαν ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἐξεδήλου, ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ ἐπιθέσας εἰς τὴν χειρὰ του ἑξ̄ δραχμᾶς, ἰδοὺ, φίλε μου, — τῷ εἶπεν, — ὅτι ζητεῖς· ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τοσοῦτον σκληροκάρδιοι, ἐπιθυμῶ ἐγὼ σήμερον νὰ ἀξιωθῶ τῆς ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας ἡδονῆς· ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν ἐν τάχει προσδιέψας ὀργίλως τὸν ἔμπορον, καὶ τὸ ἔχημα εἶχεν ἤδη ἀπομακρυνθῆ πρὶν ἢ ὁ χωρικός ἐξ̄ ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν. Μετὰ παρέλευσιν ἐνός μηνὸς διερχόμενος ὁ ἀγαθοεργὸς οὗτος ἄνθρωπος μίαν γέφυραν ἤκουσε φωνὴν προσκαλοῦσαν τὸν ἠνίοχον νὰ σταθῆ· προσεξέβαλε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος καὶ εἶδεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ἄνθρωπον ἵστις παρακολουθῶν τὸ βῆμα τῶν ἵππων, ἔτρεχεν ἀσθμαίνων, διέταξε τὸν ἠνίοχον νὰ ἀναχαιτίσῃ τοὺς ἵππους καὶ πάραιτα ὁ ἄνθρωπος πηδῆσας εἰς τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος τῷ εἶπε, συγχώρησόν με, κύριε, σὲ παρακαλῶ· ἀπέκαμα ἕως οὐ σὰς φθάσω, δὲν μοὶ ἐνεχειρίσατε ὑμεῖς πρὸ ἐνός μηνὸς παρὰ τῷ ἔμπῳρῳ ἐκεῖνῳ ἑξ̄ δραχμᾶς; — Ναί, φίλε μου ἐνθυμούμαι. — Λοιπὸν, κύριε, ἰδοὺ τὸ ἀργύριόν σας· δὲν ἐπρόφθασα τότε νὰ σας ἀποπέμω τὰς ἀχαριστήσεις μου ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐρωτήσω τὸ ὄνομά σας, καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς κατοικίας σας. Ἐπειδὴ

δὲ ὁ ἔμπορος δὲν σὰς ἐγνώριζεν, ἔρχομαι κατὰ πάσαν κυριακὴν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ σας συναντήσω· κατ' εὐτυχίαν ἰδοὺ σήμερον σὰς εἶδον, ὅπερ ἐκ καρδίας ἐπεπέθουν· εἶθε ὁ πάνδορος Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ ὑμᾶς καὶ τὰ τέκνα σας διὰ τὸ μέγα εὐεργέτημα τὸ ὅποιον μοὶ ἐκάμετε. — Μακκαρίζω ἔμμαντόν, ἀπεκρίθη ὁ ξένος, ὅτι εὐηργέτησα ἄνθρωπον τόσο τίμιον, ἀλλὰ σὰς βεβαιῶ, ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα δὲν τὰ ἐπερίμενα, καθότι ἦσαν μικρὸν δῶρον, τὸ ὅποιον προσθέμην νὰ σὲ κάμω. — Ἠγνόουν, κύριε, τοῦτο, καὶ ἔπειτα δὲν λαμβάνω χρήματα παρὰ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου μου· καταδέχθητε, σὰς καθικετεύω, νὰ λάβητε τὸ ἀργύριόν σας. — Ὅχι, φίλε μου, δὲν ἀνήκει πλέον οὔτε εἰς ἐμὲ οὔτε εἰς σέ· τὸ λοιπὸν ἀγόρασε πράγματά τινα διὰ τὰ τέκνα σου, τὰ ὅποια δώρισον αὐτοῖς ἐκ μέρους μου. — Ἠθέλα ἀναμφιβόλως φανῆ ἀγνώμων ἀποποιούμενος τοῦτο. — Ἴδοὺ τετέλεσται ἄς μὴ ὀμιλῶμεν πλέον περὶ τοῦτου, ἀλλὰ διασάφισόν μοι ἐν τι ὕπερ πρὸ ἡμερῶν καταβασανίζει τὴν περιέργειάν μου, μὲ ποῖαν πεποίθησιν ἐτόλμας νὰ ζητῆς ἑξ̄ δραχμᾶς δίδων ὡς ἐνέχειρον τὸν πῖλόν σου, ὅστις ἐν ἀληθείᾳ δὲν ἀξίζει οὐδ' ἑξ̄ λεπτά; — Μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ πῖλός μου εἶναι ἀνεκτίμητος. — Καὶ πῶς τοῦτο, σὲ παρακαλῶ, — Ἴδοὺ, Κύριε.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ χωρίου μας περιτρέχων τὰς τάφρους τοῦ πύργου, ὠλίσθησεν καὶ ἐβουβίσθη εἰς τὸν πάγον· ἐργαζόμενος ἐγὼ τότε κατὰ τύχην ἐκεῖ πλῆσιον ἤκουσα φωνὰς, καὶ βιβθίεις ὡς εἶχον ἐνδεδυμένους ἐντός τῆς ὁπῆς κῦτύχησα νὰ ἐκβάλω τὸν παῖδα καὶ τὸν φέρω ζῶντα πρὸς τὸν πατέρα του· ὁ κύριός μου ἀνταμείβων με διὰ τὴν ἐργασίαν μου ταύτην μοὶ ἐδώρησε στρέμματά τινα γῆς καὶ ἰκανὴν ποσότητα χρημάτων ὅπως οἰκοδομήσω οἶκον, εὐπρεπίσω αὐτόν καὶ νυμφευθῶ· πρὸς δὲ, ἐπειδὴ ἀπώλετο ἐν τῇ ὁπῇ ὁ πῖλός μου, ἐπέθεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου τὸν ἰδικόν του, λέγων μοι, ὅτι ἔπρεπε νὰ περιβάλῃ τὴν κεφαλὴν μου μὲ στέφανον· βλέπετε λοιπὸν ἐκ τούτων ὅτι πρέπει νὰ ὑπεραγαπῶ τὸν πῖλον τοῦτου, τὸν ὅστιον εἰς τὸ χωρίον δὲν φορῶ ποτέ· διότι ἐκεῖ τὰ πάντα μοὶ ἀναμνησκουσι τὸν εὐεργέτην μου, καὶ τοι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀποθάνοντα· τὰ τέκνα μου, ἡ σύζυγός μου, ὁ οἶκός μου, αἱ γαῖαι μου, καὶ ἐνὶ λόγῳ οὐδὲν κέκτμαι ὅπερ νὰ μὴ ἀναπολή τὸν κύριον· ἀλλ' ὁπότεν ἔρχομαι εἰς τὴν πόλιν φορῶ πάντοτε τὸν πῖλόν μου, ἵνα ἔχω τι πρὸς ἀνάμνησίν του· δυσσαρστοῦμαι δὲ μόνον ὅτι ἤρχισεν νὰ τρίβηται· βλέπετε; ἐφθάρη πλέον, ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἐν τεμάχιον, ἐάν μοι μείνῃ θέλω ἀεὶ ποτε τὸ θεωρεῖ πολὺ τιμῶν.

Ὁ ξένος κατανοήθεις ἐκ τῆς διγγήσεως ταύτης ἔλαθεν ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τότε μίαν ἐπιστολὴν, τῆς ὁποίας τὸ περιέκλυμμα δόξεν εἰς τὸν χωρικὸν εἶπε· λάβε φίλε μου, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ σὲ ἀφήσω, ἀλλ' ἰδοὺ ἡ διεύθυνσις τῆς κατοικίας

ΠΕΡΙ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

μου, τὴν ἐλευσομένην κυριακὴν σὲ παρακαλῶ νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Ὁ χωρικός κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν παρεῖσται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εὐγενεοῦς εὐεργέτου, ὅστις, ἅμα τῷ ἀνηγγέλη ἡμεροφίξίς του, τρέχει πρὸς προὔπαντήσιν του, τὸν λαμβάνει ἀπὸ τὴν χεῖρα, καὶ τῷ λέγει· φίλε μου, εἰς ἐμὲ μὲν μονογενῆ υἱὸν δὲν ἔσωσας, πλὴν μὲ εὐηργέτησας μεγάλως, διότι μὲ ἐδίδαξας νὰ ἀγαπῶ πλείτερον τοὺς ἀνθρώπους δεικνύων μοι, ὅτι ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἄνθρωποι τίμοι καὶ εὐγνώμονες· ἐπειδὴ τοσοῦτον ἐντίμως περικοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν σου οἱ πῖλοι, ἰδοὺ ἕνα τὸν ὅστιον σοὶ δίδω· ἀλλὰ μὴ νομίζῃς ὅτι ἀπαιτῶ νὰ ἀποβάλῃς τὴν τοῦ εὐεργέτου, ἑξεναντίας ἐπιθυμῶ δ' ἐμοῦ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τὴν περαιτέρω διατήρησιν ἐκεῖνου. Καὶ κατ' ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν θέλεις εὑρίσκει τοῦ λοιποῦ παρ' ἐμοὶ ἕτερον πῖλον.

(Ἐκ τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς.)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΘΙΟΠΙΑΝ.

Κατὰ τὴν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τῆς Αἰθιοπίας περιήγησίν του ὁ ταγματάρχης Ἀβῆς εὖρε λαὸν πρεσβεύοντα τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τοῦ ὁποίου τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα εἶναι μίγμα τι Χριστιανισμοῦ, Ἰουδαϊσμοῦ, Εἰδωλολατρίας, Μωαμεθανισμοῦ κτλ. Ἐντός τῶν ἐκκλησιῶν τῶν προσευχόμενοι ἐπικαλοῦνται ἁγίους τε καὶ ἀγγέλους ἵνα ὕπερ αὐτῶν μεσιτεύσωσι παρὰ τῷ Ἰησοῦ.

Τοὺς ἁγίους ἅπαντας σέβονται, ἀπονέμουν δὲ ἰδίως λατρίαν τῷ Θεοτόκῳ καὶ τῷ Ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ. Ἡ τῶν ἀμαρτιῶν ἐξομολόγησις τοῖς εἶναι ἀπαραίτητον καθήκον. Αἱ Ἐκκλησίαι τῶν ὁμοιάζουσιν μὲ συναγωγῆν Ἑβραίων, εἶναι μικραὶ καὶ ἄνευ κοσμημάτων, διηρημέναι εἰς τρία μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν θυσιαστήριον δὲν εἶναι προσιτὸν εἰμὴ εἰς τοὺς ἱερεῖς. Αἱ προσευχαὶ ἀπαγγέλλονται εἰς γλῶσσαν νεκρᾶν, καὶ ὁ χορὸς μιγνύεται εἰς ὕλας τὰς τελετάς. Οἱ πιστοὶ ἑορτάζουσιν ἐξίσου τὴν πρώτην καὶ ἑβδόμην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν, τὸ Σάββατον τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν Κυριακὴν τῶν Χριστιανῶν. Συνηθίζουσι τὴν περιτομὴν ἦτις, ὅμως, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰμὴ διὰ τοὺς προσηλύτους. Πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ Βαπτίσματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων, κατ' ἔτος, ἐντός βύακος τινος ἀναβαπτίζονται ἅπαντες ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ παῖδια. Φυλάττουν μὲ πολλὴ σέβας τὰς ἑορτάς των, αἵτινες εἶναι πλείστα καὶ κατέχουν σχεδὸν τὸ ἡμισυ τοῦ ἔτους.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ν. ΔΕΣΤΟΙΝΙΑΝΟΣ.

Αἱ κατοικίαι καὶ ἡ οἰκονομία τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν Μυρμηκῶν εἰσὶ περίεργοι. Ὑπάρχουσι, καθὼς μεταξὺ τῶν σφηκῶν καὶ μελισσῶν, καὶ παρ' αὐτοῖς ἔντομα τριῶν εἰδῶν, Ἀβρῆνες καὶ Θήλειαι, ἔχοντες πτέρυγας, καὶ Οὐδέτεροι, ἢ ἄπτεροι. Οἱ πρῶτοι ἐγκαταλείπουσι τὰ καταγῶγια, ὅπου ἀνετράφησαν, ἅμα λάθουσι τὴν τελευταίαν τῶν μεταμόρφωσιν, καὶ σπανίως ἐπανέρχονται διὰ νὰ τὰ ἐπισκεφθῶσιν. Αὐτοὶ ζῶσι κυριώτερος εἰς ὕπαιθρον, καθὼς ἄλλα ἔντομα, σχηματίζοντες πολυάριθμα σμήνη. Αἱ θήλειαι, ἅμα ἐτοιμασθῶσι διὰ νὰ γεννήσωσι τὰ ὠά των, φεύγουσιν ἀπὸ τὰ μέρη, ὅπου ἔλαβον τὴν γένεσιν των, ἀνασπῶσι τὰς πτέρυγὰς των διὰ τῶν ἰδίων των ποδῶν, καὶ θεμελιῶνται νέαν ἀποικίαν, ἐνῶ οἱ Ἀβρῆνες ἀποθνήσκουσιν ὅλοι, ὡς πάντῃ ἄχρηστοι πλέον. Ὀλίγατινὲς ἐκ τῶν θηλειῶν συλλαμβάνονται ἀπὸ τοὺς οὐδέτερους, περιρρίζονται εἰς τὴν γενέθλιον κατοικίαν των, ἀφαιροῦνται αἱ πτέρυγές των, καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἐναποθέσωσι τὰ ὠά των ἐκεῖ, καὶ ἐπομένως ἐξωλοῦνται διὰ ν' ἀποθάνωσιν ἀλλαχῶ.

Οἱ οὐδέτεροι διακρίνονται διὰ τῆς ἐλλείψεως τῶν πτερύγων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μεγέθους τῆς κεφαλῆς των, διὰ τῆς δυνάμεως τῶν σιαγόνων των καὶ διὰ τοῦ μήκους τῶν ποδῶν των. Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει κυριώτερος ἡ ἐργασία τοῦ νὰ κάμνωσι παρασκευὰς διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ ζωοτρόφιμα τῶν νεοσσῶν.

Αἱ μυρμηκίαι διαφέρουσι πολὺ εἰς τὰ διάφορα εἶδη, κατασκευάζονται δὲ ἐν γένει ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Μερικοὶ ἐκ τῶν μυρμηκῶν ὑπονομεύουσι μόνον κατὰ διαφόρους διεύθυνσεις, ἐκφοροῦντες τὴν ἀμμοῦν, καὶ σχηματίζοντες κατοικίας ὅλως ὑπογείους. Ἄλλοι συναθροίζουσι μύρια ἐκ διαφόρων ὕλων, καὶ ἐγείρουσι γεωλόφους ἀρκετοῦ μεγέθους ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἰς σχῆμα θόλων. Ἄλλοι ἐκλέγουσι διὰ κατοικίαν των τὰ σελῆχη παλαιῶν δένδρων, τῶν ὁποίων τὸ ἐσωτερικὸν διαπερῶσι κατὰ πάσαν διεύθυνσιν. Ὅλοι κί πάροδοι ἢ σύριγες, ἀπὸ τὰς ὁποίας αἱ κατοικίαι αὐταὶ συνίστανται ἀποπερατοῦνται εἰς μίαν αἰθουσαν προσδιωρισμένην διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν νεοσσῶν.

Ἡ τροφὴ τῶν μυρμηκῶν συνίσταται εἰς ὀπώρας καὶ ἔντομα, καὶ τοὺς σκώληκας των, καὶ τὰ πτώματα μικρῶν τετραπόδων καὶ πτηνῶν. Οἱ οὐδέτεροι, οἵτινες προβλέπουσι ζωοτρόφιμα δι' ὅλον τὸ κατὰστημα, ἐδηγοῦνται κυριώτερος εἰς τὴν προνομήν των ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις τῆς ἀφῆς καὶ ὀσφρῆσεως. Μὲ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων των τρέφουσι τοὺς σκώληκας, ἐν ὧν δὲν δύναται οὗτοι νὰ προμηθευθῶσι τὴν ἰδίαν των τροφήν. Ὅταν ἦναι εὐδία, ἐκκομίζουσι τοὺς σκώληκας εἰς τὸ ὕπαιθρον, διὰ νὰ ὠφελῶσιν ἀπὸ τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας, ἢ ὅταν πλησιάζῃ

καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γλώσσης. Ἀντέγραψαν αὐτὸ ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς τῶν Παρισίων βιβλιοθήκης τῶν χειρογράφων ὁ ἀειμνήστος πρωτεκδότης τῶν Νεολληνικῶν Ἀσμάτων *Fauriel*.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ.

Κουρσεύουν οἱ Σαρακηνοὶ, κουρσεύουν Ἀραβίδες, Κουρσεύουν τὸν Ἀνδρόνικον ἐπαίριον τὴν καλήν του, Ἐγγαστρομέν' ἐννιά μηνῶν, τῆς ὥρας νὰ γεννήσῃ. Στὴν φυλακὴν τὸ γέννησε, στὰ σίδερα τὸ τρέφει. Ἡ μάνα του τὸ τὸ τάγιζε ψυγοῦδια μετὰ τὸ γάλα, Ἡ Ἀμήρισσα τὸ τάγιζε ψυγοῦδια μετὰ τὸ μέλι, Κ' ἡ μάνα τῶλεγε ἀπ' ἐδῶ ἅ υἱέ μου τ' Ἀνδρόνικον! Τῶλεγ' ἡ Ἀμήρισσα ἀπ' ἐκεῖ ἅ υἱέ μου τ' Ἀμρὰ σου! Χρονίως ἐπιᾶσε τὸ σπαθὶν, καὶ διέτης τὸ κοντάριν, Κι ὅταν ἐπάτησε τοὺς τρεῖς κρατεῖται παλληκάρην. Ἐβγήκε, διαλαλήθηκε, κἀνένα δὲν φοβᾶται, Μῆτε τὸν Πέτρον τὸν Φωκᾶν, μῆτε τὸν Νικηφόρον, Μῆτε τὸν Πετροτράχληλον, τὸν τρέμει ἡ γῆ ἕκός σου, Κἀν ἐνὶ δίκαιος πόλεμος, μῆτε τὸν Κωνσταντίνον. Ἐτραβήσαν τὸ μαῦρόν του, πηδᾶ, καθάλλικε, Φτερνιστηριὰν τοῦ χάρισε, πάνω εἰς βουνὸν ἐβγαίνει, Κ' εὐρίσκει τοὺς Σαρακηνούς δικίμιν ἐπηδοῦσαν. « Δικίμιν ποῦ πηδᾶτε σεῖς, πηδοῦντο κ' ἡ γυναῖκες, « Ὅχι γυναῖκες ἄτροφαις, ἀλλὰ κ' ἐγγαστρομέναις. « Οἱ μαῦροὶ σαμετροῦν ἐννιά κ' ἕνας δικός μου δέκα. « Δέσε κ' ἐξαγκωνιάσε με τρεῖς δίπλαις τ' ἀλυσίδιν, « Ράψετε καὶ τὰ μᾶτια μου τρεῖς δίπλαις τὸ βραχίδιον, « Βάλτε καὶ σταῖς μασχάλαις μου τρικάνταρο μολύβιν, « Κομβόσε καὶ στὰ πόδια μου δυὸ σιδερέναις κλάπαις, « Νὰ ἰδῆτε πῶς ἀναπηδοῦν Ῥωμαῖοι παλληκάρια! « Δένουν κ' ἐξαγκωνιάζουν τρεῖς δίπλαις ἀλυσίδιν, Βάλλουν εἰς ταῖς μασχάλαις του τρικάνταρο μολύβιν, Κομβόσουν καὶ στὰ πόδια του δυὸ σιδερέναις κλάπαις, Κι ἄφου ταῦτα τοῦ ποίκασι Σαρακηνοὶ, λαλοῦν του. « Ἄ βρὲ μωρὸν κ' ἀνήλικον κ' ἀπογαλκτισμένον, « Ἄν ἔγῃς τόσον προκοπὴν, ἔπαρ' τὴν λουβερδιάν σου! » Τινάσσει τὰ δύο χέρια του καὶ κόφτει τ' ἀλυσίδιν, Κλονίζει ταῖς μασχάλαις του καὶ πέφτει τὸ μολύβιν, Καὶ δυὸ πηδῆματά καμε κ' ἐβγήκασιν ἡ κλάπαις, Κι ἀπὸ τοὺς μαῦρους τοὺς ἐννιά εὐρέθη σὸν δικόν του Φτερνιστηριὰν τοῦ χάρισε, σὸν κάμπον καταβαίνει, « Γιέ μου, τοῦ λέγει ἡ μάνα του, υἱέ μου τοῦ λέγει [πάλιν, « Γιέ μου, κ' ἂν πᾶς σὸν κύριον σου, στάσου νὰ σοῦ [συντύχω. « Ὅλαις ἡ τένταις (1) κόκκιναις, καὶ τοῦ κυροῦ σου [μαύρη, « Κι ἂν δὲν σ' ὀμώσουν τρεῖς φοραῖς μὴ γύρης νὰ [πεζεύσῃς! » Ὅσων τοῦ συντύχ' ἔποιες, κ' ὡς τοῦχε παραγγεῖλει.

(1) Ὁ λεξικογράφος Σουΐδας, ὅστις ἤμασε περὶ τὰς ἀρχαίας τῆς Ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρει τὴν λέξιν Τέντα. « Τέντα παρ' ἡμῖν, λέγει, οἰκία ἐκ λίθου. » Λέξις, ἄρα τῆς τότε συνηθείας, μεταδοθεῖσα ἐκ τῆς Λατινικῆς.

Φτερνίζει δεύτην φορὰν, σὸν κάμπον ἐκατέθη, Βλέπει ταῖς τένταις κόκκιναις, καὶ τοῦ κυροῦ του [μαύρη. Γυρέβ' ἐδῶ, γυρέβ' ἐκεῖ, τὴν πόρταν δὲν εὐρίσκει, Δίνει ἕνα κλόσον φοβερὸν, ἔξωθεν ἔσω εὐρέθη. Ἀνδρόνικος ὁ κύρις του βγαίνει παρωργισμένος, Νὰ καταβῆ τὸν προσκαλεῖ, ῥωτᾶ, ζαναρωτᾶ τον. « Ἄ βρὲ μωρὸν κ' ἀνήλικον, πόθεν ἐν' ἡ γεννιά σου, « Πόθεν ἡ ῥίζα σου κρατεῖ, πόθεν τὰ γονικά σου; — Ἄν δὲν ὀμώσῃς τρεῖς φοραῖς, δὲν γύρνω νὰ [πεζεύσω. » — Ἄν σύρω γῶ τὴν σπάθαν μου, καλὰ θέλω σοῦ [μῶσω. » — Ἄν σύρης σὺ τὴν σπάθαν σου, ἔχω κ' ἐγὼ δι- [κὴν μου. » — Ἄν πιάσω τὸ κοντάριν μου, σὲ κάμνω νὰ πε- [ζεύσῃς. » — Ἄν πιάσῃς τὸ κοντάριν σου, ἔχω κ' ἐγὼ δι- [κὸν μου. » — « Μὰ τὸ σπαθὶν ποῦ ζώνομαι δέκα φοραῖς ἐμόνω' « Εἰς τὴν καρδιάν μου νὰ μπηχθῇ ἂν σὲ καταδι- [κῆσω! » Ἀκρόγυρε κ' ἐπέζευσε ἀπὸ τὸν μαῦρον κάτω. Τότε κατερωτήσαντον πόθεν ἐν' ἡ γεννιά του, Πόθεν ἡ ῥίζα του κρατεῖ, πόθεν τὰ γονικά του. Αὐτὸς ἀπηλογήθηκεν ἀπ' τὴν ἀρχὴν, καὶ λέγει, « Ὅτ' ἐν' υἱὸς τ' Ἀνδρόνικου Ἀραβοκουρσευμένους, Στὴν φυλακὴν γεννήθηκε, σὺ σίδερα ἀνετράφη. Ἀνδρόνικος ποῦ τὸν θεωρεῖ, ἐλούσθη τῶν κλαυμάτων, Σηκόνει τὸν στὰ χέρια του, τοὺς οὐρανοὺς δοξάζει. « Δοξάζω σε, Πανάγθε, κ' ἀγιάζω τὸνομά σου, « Παντέρημος ἀπέμεινα, σήμερον ζανασαίνω! » Κ' εὐθὺς φωνάζει τὸν Παπᾶ, παράκλησιν σημαίνει, Δίδει χαρίσματα πολλά, σχαρήκην τοῦ φουσατοῦ, Βγάλλει τὸ μαῦρο φλάμπουρο, τὸ κόκκινον σηκόνει, Στῆνει καὶ τέντα ὀλόχρυσον, σὴν Κρήτην κουρσευμένη.

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο, εὐλογοφανῶς τὸ ἀρχαιότερον πάντων ὅσων γνωστῶν ἄχρι τοῦδε δημοτικῶν ἀσμάτων, δύναται μετὰ τῶν πολλῶν ὁμοίων του ν' ἀναχθῆ εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνην τάξιν, ἐνθα συνήθως τάσσοντα καὶ τινα ἔμμετρα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μυθιστορήματα, ποῦ μὲν καλούμενα *Romances*, ποῦ δὲ *Ballades*, ἐπίστε δε καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαιότερον *Sirventes* ἐπειδὴ καὶ τὰ Ἑλληνικά ταῦτα, οὐ διαφόρως τῶν δυτικῶν, χρησιμεύουσιν ἀδόμενα εἰς τὸν χορὸν. Διαφέρουσι δὲ τὰ ἡμέτερα μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι διατραγοδοῦσι μὲν ἐμπαθῶς τὰς δραματικωτέρας τῶν οἰκιακῶν περιπετειῶν, παραλείπουσιν ὅμως πᾶσαν συγκίνησιν προερχομένην ἐκ τοῦ ἔρωτος, ἢ ἐξ οἰαστοῦν ἀνοικίας καὶ ἀσυνήθους προσπελάσεως τῶν δύο φύλων. Καὶ τοῦτο μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀπλότητα. Εἰ δὲ ἐπικὰ τὸ σχῆμα τὰ Ἑλληνικά ποιημάτια, ἀλλὰ μετέχουσι καὶ λυρικῆς φύσεως ἄμα, καὶ δραματικῆς. Μετέχουσι μὲν τῆς λυρικῆς, ὡς στιχοῦργου-

μενα ἐπίτηδες διὰ τὸ ἄσμα, καὶ τὸν χορὸν περιλαμβάνουσι δὲ καὶ μερίδα δραματισμοῦ οὐκ ἀδιάφορον, καθὼ παριστῶντα συμφορὰς ἀξιοδακρύτους, καὶ μετὰ θαυμασίας ἐτοιμότητος ἐναλλάσσοντα τὸν παρειαλλόμενον διάλογον.

Ἴδου καὶ ἕτερον ἀνέκδοτον δειγμα τοῦ διηγηματικῶν Ἰραγοῦδου, περιγράφον διὰ περιστάσεων καὶ χρωμάτων ὅπως διαφόρων τὴν ἀναγνώρισιν συγγενῶν. Ἐπειδὴ ἡ ἀπροσδόκητος ἀναγνώρισις παρέχει ἄφθονον ὕλην δραματικὴν πρὸς τὸν ἰδιόρρυθμον τοῦ ἡμετέρου μεσαιωνοῦ βωμαντισμόν. Τὸ δεύτερον τοῦτο καὶ ἀρχαιότερον ποιημάτιον ἐλήφθη παρ' ἐμοῦ εἰς Αἴγιαν ἐκ στόματος ἀγραμμάτου τινός, ἀλλ' εὐφώνου ψάλτου.

Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

Ἡ κυρὰ Ῥήνη τοῦ Σκληροῦ, κ' ἡ Ἀρετὴ τοῦ Λουκά, Κ' ἡ Χρυσοκουβουκλειώτισσα, πανεύνοσα κορίτσι, Βγήκαν νὰ περπατήσουνε, καὶ σὺ Λουτροῦ νὰ πᾶνε. Ἡ μάνα τῆς ἡ Σκληρίνα, κάτσε, Ῥηνηῶ, τῆς λέγει! Κι ὁ Κύρης τῆς ἀντίλεγε, σῦρε, Ῥηνηῶ μου σῦρε, Σῦρε, κ' ἐγὼ γιὰ χάρι σου τρεῖς βίγλαις θὰ καθίσω! Τὴ μιὰ καθίζω σὺ βουνοῦ, τὴν ἄλλη σ' ἀκρογιαλί, Τὴν τρίτη τὴν καλλήτερη μὲς τοῦ Λουτροῦ τὴν [πόρτα. Ἀκόμη λόγος ἔσπεσε, κ' ἡ συντηχία ἀποκράτει, Φωνάζ' ἡ βίγλα τοῦ βουνοῦ! Μιά φούστα (1) κα- [ταβαίνει, Ἀφροκοπάει σὰ κύματα, τὸν Πλάτανον διαβαίνει! Φωνάζ' ἡ βίγλα τοῦ γυαλοῦ! Δυὸ φούσταις ἀρμε- [νίζου, Βάνουνε πλώρη στὸ Καστρί, καὶ στοῦ Λουτροῦ τὴν [πόρτα! Φωνάζει κ' ἡ καλλήτερη Κορίτσι πιάκανέ σας! Ὡστε ν' ἀλλάξ' ἡ Ἀρετὴ, ν' ἀναζωσθῇ ἡ Εἰρήνη, Κ' ἡ Χρυσοκουβουκλειώτισσα τὸ δέμα τῆς νὰ βάλῃ, Ἄλλοι ἀπ' τὴν πόρτα μπαίνουνε, κ' ἄλλοι ἀπ' τὸ [παραθύρι. Τὴν ἀκριβὴ τῆς Σκληρίνας ἀνάγερα τὴν πάνε (2). Τουρκόπουλο τὴ δέχεται στὰ ὀλόχρυσον ἄντυμένο, Ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ, στὴ φούστα τὴν ἐμπάζει, Στὰ κλάμματα, τινε φιλεῖ, τινε σφιχταγκαλιάζει. Πουλάκι, πῆγε, κάθησε στῆς τέντα, του τὰ ξύλα, Δὲν ἐκιδάδεις ὡς πολὶ, κ' οὔτε σὰ χαιιδῶνι, Μόν' ἐκιδάδεις κ' ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη ὁμιλία! — Πολλὸ κακὸ ποῦ τῶπαθες, Σκληρίνα, τέτοια μέρα, Στὴ Ῥήνη σου τὴν ἀκριβὴ, τὴ μοσχαναθρεμμένη, Ὅπουχε Ῥῆγαν ἀδελφὸ, ποῦχε καὶ Ῥῆγα κύρη! Δὲν εἶναι κρίμα κ' ἄδικον, δὲν εἶναι καὶ κατάρτα, Νᾶχῃ ὁ ἀδελφός τὴν ἀδελφὴν σὸν κόρφο του κλει- [σμένη,

(1) Ἀστρίτις, πλοῖον περαιοτικόν. (2) Ἄν α ἄ γ ε ρ σ, ἴσως Ἐνάτερον, ἢ ἀκριβέστερον Ἐνατίριον.

Σὰ νύφη νὰ τινε φιλεῖ, ὡς ἄντρας νὰ τὴν βλέπη! — Ἀκούς, ἀκούς, Τουρκόπουλε, τί λέει τὸ πουλάκι; — Πουλάκ' εἶναι κ' ἄς κιλαδῆ, πουλάκ' εἶναι κ' ἄς [λέη! — Γεῖα νὰ σοῦ πῶ, Τουρκόπουλε, ποὺ εἶσαι, πῶς [σὲ λένε; Εἶχ' ἀδελφὸ στὴν ξενιτεῖα, καὶ πρωτοταξιδιάρη, Ἄλλοι μᾶς λὲν ποῦ χάθηκε, κ' ἄλλοι μᾶς λὲν ποῦ [πνίγη. Κι ἄλλοι μᾶς λὲν ποῦ τούραψε στῆς Ἀραπικῆς τὰ [μέρη. — Πέσμου καὶ σὺ κορίτσι μου! Ποῦθε κρατεῖ ἡ σει- [ρά μου; — Καὶ τί κερδίζεις νὰ σοῦ πῶ ποῦθε κρατεῖ ἡ σει- [ρά μου; Ἄς ᾤν ἀπὸ τ' ἀνάθεμα, καὶ τὴν ἀνεμοζάλη! — Πέσμου, νὰ ζήτης, λιγερῆ, πῶς λὲν τὰ γονι- [κά σοι; — Ἡ μάνα μου ἀπ' τὴν Κόριθο, κ' ὁ κύρης μου ἀπ' [τ' Ἀνάπλι, Σκληρὸν εὖν λένε ζάκουστο, κ' ἐμένα κυρὰ Ῥήνη. — Πιάσ' ἀδελφή μ' τὴν τσέπη σου, πιάσε καὶ τὴν [ποδιά σου! Στὴν τσέπη βάζει τὰ φλωριά, καὶ στὴν ποδιά τὰ [γρόσια. — Σῦρε Ῥηνηῶ σὺ σπῆτι μας, σῦρε σὰ γονικά μας, Κ' ἐγὼ ἀπὸ πίσω σοῦ ἔρχομαι νὰ βρῶ νὰ σὲ παν- [τρέψω. Τὸν φιλεῖ ὡς ἀδελφὸ, πάλι καταφιλεῖ τον, Τινε φιλεῖ ὡς ἀδελφὴ, καὶ σὺ Λουτροῦ τὴν βγαίνει

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ Θ. ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ.

Ἐκ τῆς ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1860 Ἐφημερίδος «Τὸ Μέλλον τῆς Πατρίδος» ἐρασιζόμεθα τὴν ἐξῆς ἀγγελίαν.

« Ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης ἀπῆλθε πλήρης ἡμερῶν, εἰς τὰς μονὰς τοῦ Κυρίου. Ἡ πένθημος αὐτὴ ἀγγελία διαδοθεῖσα χθὲς περὶ τὴν 2αν ὥραν ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὴν πόλιν ἐπροξένησε τὴν Ὀλιβερωτέραν ἐντύπωσιν, γενικὴ συναίσθησις ὑπεδέχθη τὸν θάνατον τοῦ πολυτίμου καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, καὶ βαθεῖα λύπη κατέλαθε τὰς καρδίαις ὅλων ἐνθυμουμένων τῆς μεγάλης πρὸς τὸ Γένος ἐκδουλεύσει τοῦ ἀνδρός, τοὺς διαπύρους ἀγωνιστὰς του ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς παλιγενεσίας, τὸν θεάρεστον αὐτοῦ ζῆλον ὑπὲρ τῆς λαμπρότητος καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς οἵτινες ἐπὶ τοῦ θερμοῦ εἰσέτι τάφου του θέλομεν προκαλέσει ἐμπαθεῖς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς συζητήσεις ἀναξέοντες παλαιὰς πληγὰς καὶ ἀναγεννῶντες ἔριδας, εὐτυχῶς λησμονηθείσας ἤδη. Ἀλλὰ, χωρὶς νὰ φοβηθῶμεν μήπως μᾶς κατακρίνωσιν ὡς ἀσεβοῦντας πρὸς σεβαστάς σιὰς, δυνάμεθα ἀνέτοις

νά κλαύσωμεν ἐπὶ τοῦ τάφου ἀνδρός ὅστις τὴν ἀλήθειαν πάντοτε λατρεύσας, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐπιζητήσας νὰ θεμελιώσῃ τὴν λαμπρὴν τῆς ἐρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀλήθεια εἶναι καὶ ὁ θεὸς τὸν ὅποιον πλεσθεύει ἡ μεγάλη θρησκεία μας, διήκουσε βίον πολυκύμαντον μὲν καὶ θορυβώδη ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ἐθνικωτέρων καὶ πατριωτέρων βάσεων στηρίζοντα τὴν πορείαν του. Ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης ὁρμώμενος ἐκ Θεσσαλο-Μαγνησίας ἐνίσχυσε τὰς πρώτας Ἑλληνικὰς μαθήσεις του δι' εὐδοκιμωτάτου κατὰ τὴν Γερμανίαν σπουδῆς εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας καθ' ἃς σεβαστὴ καὶ πολῦτιμος πλειὰς ἐξόχων Ἑλλήνων διήγειρεν εἰς τὴν Εὐρώπῃ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος ἐνθουσιασμὸν, συγγράφουσα εἰς τὸν *Λόγιον Ἑρμῆν* τοῦ ὁποῦ ὁ αἰδίδιμος Φαρμακίδης ἦτον ὁ κυριώτερος συντάκτης, δημοσιογραφεύσα εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως ἢ καὶ ἀγορεύουσα εἰς ὁμίλους σοφῶν καὶ φιλελλήνων. Κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔλαβε σπουδαιότατον μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν, διότι εἰς τὰς περιστάσεις ἐκεῖνας ἡ Πατρίς εἶχε τὴν ἀνάγκην παντός εἶδους συνδρομῆς, καὶ ὑποστηρίξας τὰς πλέον φιλελευθέρους ἀρχὰς δὲν ἔπαυσεν ἐνεργῶν καὶ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐνομίας, ἧτις ὄχι ὀλίγον ὀφείλει εἰς αὐτὸν, ὁπότε κατὰ τὴν 3ην Σεπτεμβρίου ἀνεκηρύχθη ἡ ἀκαταδάμαστος ἰσχὺς τῆς. Ἡ ἀφιλοκέρδεια, ἡ λιτότης περὶ τὸν βίον, ἡ ἀνυπόκριτος ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἦσαν μετὰ τῶν διακρινομένων τὸν αἰδίδιμον Φαρμακίδην ἀρετῶν, οὐτινος τὸν θάνατον ἐπετάχουσε σπουδαία καὶ ἐμβριθὴς ἐργασία, μετὰ τὴν δυστυχοῦς ἀτελείωτος. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο πολῦτιμός τις συγγραφή κατὰ τῶν ἀξιώσεων καὶ τῶν παραλογισμῶν τῆς Παππικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἡ δημοσίευσίς ἦτο τόσῳ μᾶλλον ἐπίκαιρος σήμερον ὅσω ἡ ἐξουσία τοῦ Πάπα λαμβάνει καθ' ἐκάστην θανάσιμα κτυπήματα, Προτιθέμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ κατὰ τὸν ἀείμνηστον ταῦτον ἄνδρα δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ εἴπωμεν ἀπὸ τοῦδε ὅτι τὰ τελευταῖα κατὰ τὴν Ἀνατολὴν γεγονότα ἐδικαίωσαν πληρέστατα τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ προσπαθείας ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Πατριρχεῖου, τὴν ὁποίαν καὶ ὡς γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐκτὸς αὐτῆς διακέρως ὑπεστήριξεν ἀρκεῖ νὰ εἴψῃ τις ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν διαφορῶν ἐπιβροχῶν τῶν ὁποίων γίνεται καθ' ἐκάστην θύμα ἡ Μ. Ἐκκλησία, ὑπέκρουσα ἄλλοτε μὲν εἰς τὴν Πύλκν, ἄλλοτε δὲ εἰς ἀξιώσεις Βουλγαρικὰς διὰ νὰ πεισθῇ πόσον εὐλόγος ἦτον ἡ ἰδέα τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅπως δὲ ποτε ἡ Πατρίς ἀπόλεσεν ἐν τῶν μεγαλητέρων αὐτῆς τέκνων, ἡ ἐρθοδόξια ἐν τῶν πολυτιμωτέρων στηριγμάτων τῆς, ἡ φιλολογία ἕνα ἄνδρα ἐκ τῶν πλουτισάντων αὐτὴν διὰ σπουδαιωτάτων ἔργων, καὶ ἡ νεολαία ἕνα σύμβουλον καὶ ἕνα φιλόστοργον πατέρα ὅστις ἄλλοτε μὲν ὑπεβόηθη αὐτὴν διὰ τοῦ πεινχοῦ βαλαντίου του, ἄλλοτε ἐπεδίωκε τὴν προαγωγὴν τῆς

διὰ θερμοτάτης πρὸς τὴν εὐφυῆν ὑποστηρίξεως, καὶ ἄλλοτε παρεῖχεν αὐτῇ πολυτίμους συστάσεις, Τὸ ἔθνος εὐγνωμονοῦν εἰς τὸν ἐξοχὸν ταῦτον πολίτην, ὅστις καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ τὴν λαμπρότητα καὶ ἐδραίωνειν ἐπιζητήσας δι' ὅλων τῶν προσπαθειῶν καὶ συγγραφῶν του, καὶ εἰς τὴν παλιγγενεσίαν αὐτοῦ παρέσχεν ἐκτάκτους ἐκδουλεύσεις καὶ ὑπὲρ τῆς εὐνομίας του τοσοῦτους ἀγῶνας κατέβαλεν, εὐχεταὶ ἐγκαρδίως εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀγνῆς καὶ πατριωτικῆς ψυχῆς τοῦ αἰδίδιμου Φαρμακίδου, τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς βεβαίως παρέλαβεν ἤδη διὰ νὰ κατατάξῃ εἰς τὰς σκηνὰς τῶν δικαίων, εἰς τὰς μονὰς τὰς ἐπιφυλαγμένας διὰ τοὺς θαρραλεωτέρους τῆς πίστεως, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πατρίδος ἀγωνιστὰς.

Υ. Γ. Ἡ κηδεῖα τοῦ ἀείμνηστου Φαρμακίδου γίνεται εἰς τὰς 2 ὄρας μ. μ. ἀνευ ἄλλων τιμῶν παρὰ τὰς τοῦ ἀπλοῦ καθηγητοῦ οἱ Κ. Κ. Κοντογόνος καὶ Περ. Ἀργυρόπουλος θὰ ἐκφωνήσωσιν ἐπιταφίους λόγους ὁ μὲν ἐπ' ἐκκλησίας ὁ δὲ εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐνθα θέλει ταφῆ παρὰ τὸ μνημα τοῦ αἰδίδιμου Μανούση. Πλείονα περὶ τοῦ μεγάλου ταῦτου διδασκάλου ὡς καὶ περὶ τῶν τῆς κηδεῖας του εἰς τὸ προσεχές. — Τὴν στιγμὴν ταύτην ἄπειρον πλῆθος λαοῦ καταλαμβάνει τὰς περὶ τὴν οἰκίαν του ὁδοῦ· οἱ καθηγηταί, οἱ μαθηταί τῆς Ριζαρείου καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Σχολῶν καὶ ἐκπαιδευτηρίων, οἱ φοιτηταί τοῦ Πανεπιστημίου, βουλευταί, γεωρυσιασταί καὶ πάσης τάξεως πολῖται ἀποταλοῦσι συνοδίαν νεκρικὴν ὅση εἰς καμμίαν κηδεῖαν δὲν εἴχε μέγχι τοῦδε συνέλθει.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Καί τοι ὁ μὴ ἔχων χρήματα εἶναι πτωχός, ὁ μὴ ἔχων ἄλλο ἢ χρήματα, εἶναι ἐτι πτωχότερος.

Παρισινὸς τις κλέπτης συλληφθεὶς ἐπὶ κλοπῇ ταμειακῆρας, εἶπεν ἀπολογούμενος ὅτι δὲν ἐγνώριζε κανένα νόμον ἀπαγορευόντα τὸ νὰ παίρῃ τις μίαν πρέζαν.

Αἰτιγία καὶ ἥσις. — Τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐμοιάζει τόσον πολὺ μὲ τὸ ἡμισυ ἐνὸς μήλου; — Τὸ ἕτερον ἡμισυ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑγιεινέστατος καὶ εὐτυχέστατος ὅταν ἥμισυ συλλογίζηται περὶ ὑγείας καὶ εὐδαιμονίας αὐτοῦ. Τὸ νὰ λησμονῇ τις τὸ ἀγγύμα του εὐκολύνῃ τὰς προσπαθείας τοῦ ἱατροῦ.